

Bro AN. 870

— MANIFEST —

TOT U, SOLDATEN!

M A N I F E S T

=====

TOT U, SOLDATEN !

Het is met mededogen, soldaten, met diep mededogen betreffende uw rampzalige toestand, dat ik mij tot U richt.

Gij toch zijt gesteld geworden — doch evenzeer: gij hebt U laten stellen — voor een taak, die, van ethisch standpunt gezien, ganselijk als mensonwaardig moet worden geacht. Gij zijt soldaat; d.w.z. dat U van staatswege de verplichting is opgelegd uw medemens te vernietigen, als de overheid U daartoe de opdracht geeft. Juist het feit, dat U die taak wordt opgelegd, van buiten af wordt opgedrongen onder voorwendsel dat die nu eenmaal noodzakelijk is, brengt mee, dat met uw zuiverste gevoelens en gezindheden, in één woord: met uw diepste menselijkheid, generlei rekening wordt gehouden. Derhalve zijt gij en hebt gij U als soldaat volkomen overgeleverd aan de willekeur van hen, die zich uw meerderen plegen te noemen.

Wanneer gij in het gelid staat, wordt U op militair-barse toon bevolen woest te kijken: "kijkt woest" — zo klinkt het dan. Gij wordt ook geoefend in het aanheffen van krijgsgewil: "aanvallen met krijgsgewil!" — aldus het commando. U wordt dan gelast afgrijselijke kreten te slaken. De militaire opleiding is er klaarblijkkelijk op gericht U tot de oermens terug te brengen. Doch hier blijft het niet bij. Gij wordt ook geoefend in het aanvallen op dezelfde wijze als een roofdier dat doet. Bij de zogenaamde "tigersluipgang" wordt U er toe geprest over de grond te kruipen. De manier, waarop een tijger voortsluip, om zich onverhoeds op zijn prooi te werpen, wordt U, soldaten, ten voorbeeld gesteld. Deze militaire oefening wordt zodoende geheel gemodelleerd naar de aanvalstactiek van het bloedroestigste roofdier: de tijger. In dit geval wordt U de tijger, zij het dan indirect, als uw leermeester

aangewezen om U zo mogelijk tot roofdier te maken.

Als U bij het "theoretische onderricht" de vraag gesteld wordt: "wat zoudt gij doen, als ge U toevallig ongewapend tegenover een vijand bevindt?" — dan moet het vereiste antwoord luiden: "dan trap ik de man in de onderbuik en bijt hem in de strot".

Zo wordt er systematisch gepoogd de dierlijke driften in U te ontketen. Wat zeg ik: dierlijk? Ik moet zeggen: benedendierlijk. De onderbuik, niet waar, is de plaats waar de geslachtsorganen zich bevinden; het is dus blijkbaar de bedoeling, dat deze organen worden verminkt. Als we nu bedenken, dat zelfs het monsterachtigste roofdier nooit de voortplantingsorganen van zijn prooi tot aanvalsobject maakt, dan zeg ik toch waarlijk niet te veel met mijn bewering, dat uw militaire opleiding als benedendierlijk moet worden aangemerkt. Wat U als militair geleerd wordt, althans bijwijlen wordt voorgehouden, treffen we zelfs bij het dier niet aan. We hebben hier te doen met een vuigheid, die wel zeer ontmaskerend is. De beroepsoorlogvoerders leggen het er zonder twijfel doelbewust op toe, U in een toestand van zedelijke verwildering te brengen, niet alleen opdat gij een gemakkelijk aan te wenden object zijt voor hun immorele taakstellingen, maar ook opdat gij niet licht tot inzicht zult komen aangaande de smadelijke dwangpositie waarin gij verkeert. Officieren treden bij uw vorming tot militair als "docenten" op. Onder hen bevinden zich er ook, die practisch onderlegd zijn, die zich laten voorstaan op hun elders opgedane ervaringen b.v. in Indonesië. Een zodanige tracht U soms wijs te maken, dat ook kinderen vijanden, zelfs de gevaarlijkste vijanden kunnen zijn. Om die onschadelijk te maken, wordt U dan het dichtknijpen van de keel als de beste methode aanbevolen, want — aldus de "voorlichting" — dat maakt het minste lawaai. Wel mocht dan ook eens een jongeman met betrekking tot de militaire dienst zeggen: "ze maken eerst een halve duivel van je". Deze "scholing" wordt tegenwoordig aangeduid met de naam: "militair realisme".

Bij de realistische oefeningen wordt er naar gestreefd, dat gij, soldaten, automatisch zult handelen. Op automatisch reageren is de tegenwoordige militaire opleiding gericht. Wat de hoogte van uw menszijn uitmaakt: redelijk oordeel en zedelijk normbesef, moet gij afleggen, in elk geval veronachtzamen, opdat gij in gedweë onderworpenheid de gegeven bevelen opvolgt en, minderwaardiger nog, als willoos werktuig zijt te hanteren.

De jongeren onder U worden van regeringswege beschouwd als "prima materiaal voor een eerste linie". Zodanige woorden worden vrijelijk gesproken in het parlement. Dat gij "prima materiaal" zijt, is eens als "parlementaire" uitdrukking gebezigd in een vergadering van de Tweede Kamer der Staten Generaal, die zulk een uitspraak zonder enig protest aanhoorde als gold het de eenvoudigste zaak ter wereld. We zien hieruit, in welk een tijd van morele verwording wij leven. Er wordt in de regeringszaal over U, jongelingen, gesproken zoals een vodenkoper over zijn lompen spreekt. Dat gij U als materiaal laat gebruiken, wordt U als een plicht, als dienstplicht opgelegd en bovendien poogt men U dat nog huichelachtig als "eer" in te prenten. In welk een schrille tegenstelling staat uw bloeiende, beloftevolle jeugd tot zulk een grauwe, krenkende en verderfelijke situatie waarin gij als soldaten jammerlijk geraakt zijt.

Bij het imperialistische streven der wereldmachten wordt uw ware menszijn, het waarachtig-menselijke uws wezens geheel en al miskend. De machtsbeluste heersers behoeven U niet als mens, niet als waardevolle menselijkheid — allermint; ze schuwen die zelfs — doch U als bereidheid en vaardigheid in het vernietigen van de U voorgeschreven "vijanden". Gij zijt slechts gebruiksartikel, gij wordt enkel en alleen als middel aangewend tot bereiking van hun politieke oogmerken. Bevolen wordt U, wie gij als "vijanden" en wie gij als "vrienden" hebt te beschouwen. Wie gisteren uw vrienden of bondgenoten waren, worden heden tot uw vijanden verklaard en morgen mogelijk weer omgekeerd.

In die voortdurende kolking van machts-groeperingen zijt gij niet meer dan speelbal, object van louter willekeur. Onze gemechaniseerde en vermilitariseerde wereld ligt heden ten dage als het ware in tweeën gereten. Twee enorme militaire machtsblokken hebben zich thans gevormd met Washington en Moskou als centrale punten. Deze machtsblokken wedijveren met elkaar in het voortbrengen van steeds intensiever en technisch vollediger vernietigings-apparaten. De grenslijn wordt van het ene machtscentrum uit het ijzeren gordijn, van het andere machtscentrum uit daarentegen dollargordijn genoemd. Deze benamingen worden in wederkerig wantrouwen als hatelikheden tegen elkaar uitgewisseld bij volslagen gemis, naar het schijnt, van besef dat enerzijds elke machtsformatie gedoemd is ten onder te gaan en anderzijds alle mensen in hun diepste zelf één zijn, wezenlijk één — ondanks alle gebrokenheid, ondanks alle tegenstrijdigheden in de boezem der volken.

Jongemannen, het zij U gegeven te bedenken, dat gij als soldaten aan de ene zijde van de scheidingslijn even deerniswaardige stakkers zijt als gij, soldaten, aan de andere zijde. Onverschillig aan welke kant van de frontlijn gij U bevindt: gij wordt als slaaf, als moordapparaat gebruikt, en niet anders.

Zo er ooit van lotsgemeenschap sprake kan zijn, dan ongetwijfeld in dit geval. Gij, soldaten, aan beide zijden van de linie zijt elkaars lotgenoten, en wel misleide lotgenoten, misleid, zowel door uw eigen gebrek aan inzicht als door arglistige suggesties van overheidswege.

Vertegenwoordigers van officiële instanties trachten het barbarisme stelselmatig in U aan te kweken, wat met betrekking tot uw nog geestelijke onvolgroeidheid funest kan zijn. Gij zijt nog niet tot een gefundeerde levensvisie gekomen. Het geestelijk bevrijdingsproces, dat zich in U nog niet tot voltooidde werkelijkheid heeft ontwikkeld, hoewel het — naar wij redelijkerwijze mogen aannemen — bezig is zich te voltrekken, kome gaandeweg tot uitdrukking in uw levenshouding. Ja waarlijk, gij zijt mens, de totale mens, doch.... nog slechts in aan-

leg. In aanleg, dat is: in onverwerklijkte mogelijkheid. Uw levensziening is nog vaag, nevelig nog, nog niet tot volle klaarheid opgeleefd. Het valt niet te ontkennen dat gij alleen reeds door het feit, dat gij U als soldaten gedwee beschikbaar stelt voor vernietigingsdoeleinden, bewust of onbewust uw medewerking verleent aan de voorbereiding van de grootste misdaad aller tijden: het satanisch op-het-spel-zetten van het bestaan der ganse mensheid.

Soldaten, verwacht van mij niet, dat ik U tot dienstweigeren zal aansporen. Ik houd U slechts een spiegel voor, waarin gij uw eigen beeld aanschouwt. Ik sta beslist afwijzend tegenover elke vorm van dwang, ook die van aansporen. Daar ik in aansporen reeds een element van dwang meen te ontdekken en ik niemand op enigerwijze wil dwingen, is het verre van mij een ander nopens enige zaak aan te sporen. Dwang heeft voor mij gelijk alles wat de mens van buiten af wordt opgelegd, generlei geestelijke waarde. Alleen krachtens innerlijke drang kunt gij de ware levensrijkdom scheppen; dat is: uit U zelf voortbrengen. Uitwendige dwang vermághier niets. Ik geef alleen maar uitdrukking aan wat als innerlijke overtuiging, ten aanzien van dienstweigeren, in mij leeft. En dan zeg ik dit: dienstweigeren moet voor alles zijn een daad, aan eigen levensvolheid ontbloeid, vrucht van eigen intense geesteswerkzaamheid, van zedelijk enthousiasme en onwankelbare wilskracht.

Eerst als gij enerzijds de praktijk van het militarisme hebt leren doorzien als een onvermijdelijk vervallen tot morele ontaarding, als een poging tot terugvoering tot de dierlijke toestand, ja zelfs daar nog beneden, en gij anderzijds U bewust zijt geworden van uw hoge roeping als mens, van uw verheven menselijke roeping, dan zult gij spontaan en vastberaden de wapens wegwerpen en, als herboreren in de geest, met verachting en schaamte terugdenken aan de tijd, dat U nog een uniform droeg. Maar ook met voldoening. Met het triomfantelijk gevoel, dat gij U ontworsteld hebt aan het ondoor-

dacht slachtoffer-zijn van machtswillekeur en dwingelandij, wijl gij de grootste overwinning hebt behaald die voor de mens bereikbaar is: de overwinning op U zelf, de overwinning van uw geestelijk ik op uw blinde aandriftsnatuur. Zo vernederend als de strijd in de loopgraven, zo verheffend is de geestesstrijd, de strijd der bewustwording. Bewustwording is menswording. Gij, jongemannen, moet nog wedergeboren worden in de geest; een geestelijke vernieuwing doormaken, een loutering, die zich te kennen geeft als een zelfontvouwing van eigen innerlijke wezensgrond uit. Alleen door verheldering van uw bewustzijn kunt gij U wezenlijk hervormen en waarlijk bevrijden.

Zelfbevrijding des geestes — ziedaar, waartoe gij geroepen zijt, broeders! Tot geestelijke bevrijding gekomen zult gij de machtsdwang, waaraan gij nu nog onderworpen zijt, als ondraaglijk geworden ballast afwerpen: moedig en fier, kloek en krachtig, open en echt.

Het is waar: de machten der wereld verdragen het woord der waarheid niet en zullen het nooit verdragen. Doch dit mag ons geenszins weerhouden of ontmoedigen. Het besef voor de mensheid naar vermogen een zegen te zijn, zij U een bron van onverwinnelijke kracht. Immers: evenals het licht der zon door niemand te keren is, evenzo doet ook het licht der waarheid zich onweerstaanbaar gelden — alle tegenwerking ten spijt. Eenmaal van waarheidsliefde vervuld, zijt gij aan alle angst en vertwijfeling, aan alle onrust en beklemdheid ontstegen, zijt gij wezenlijk vrij. In uw geestelijke vrijheid zijt gij onaantastbaar, immuun voor elke vorm van machtsmisbruik en geweldpleging, in het stellige weten dat deze U alleen maar uitwendig kunnen raken, doch nooit innerlijk treffen.

Uw geweten, uw bewustheid van hogere mensenwaardestrekke U bij alles onvoorwaardelijk tot richtsnoer. In de staat der vergeestelijking hebt gij alle vrees afgelegd en is U geworden de serene sfeer van innerlijk evenwicht, van gelijkmoedigheid en vrede. Een vrede, die alle grenzen heeft overschreden,

alle beperktheden en vergankelijkheden te boven is en zich alleen laat beleven als een universele gezindheid.

Gedragen en gestuwd door een kosmisch eenheidsverlangen, zult gij U medearbeider weten in het grote werk des Geheels en het aardrijk met zijn eideloze verscheidenheid van tijd-ruimtelijke bepaaldheden en wisselvalligheden onder de gezichtshoek zien van het ons aller ene Eeuwigheidslicht.

J. HOIJBERG.

PURMEREND, december 1955

„De Rusthoeve“.